

MISIJAI PASIRENGĖ

KASP Vyčio apygardos 5-osios Panevėžio rinktinės 35 karių būrys intensyviai rengėsi taikos palaikymo misijai KFOR-20 baigiamosiose pratybose. Vasario viduryje Gaižiūnų poligone žiema padovanojo šaltuko ir sniego. Grynas oras ir parako kvapas – romantiška kario kasdienybė... Karių būrys kartu su pratybų vadovu kpt. Vidu Puronu ir instruktoriais kruopščiai rengė prieš puolimo taktikos elementus. Balandžio pradžioje dvidešimt devyni savanoriai išvyksta į Kosovą.

Pratybų vadovas kpt. Vidas Puronas.

Pratybose energijos pakako

Vienas iš būrio kompleksinio pasirengimo etapų – koviniai šaudymai. Prasidėjo prieš puolimo operacija. Siekta, kad kariai įvykdytų pagrindinius uždavinius: būtų greiti, pasirengę fiziškai, taiklūs – visi taikiniai privalo būti apšaudomi, nors

nebūtinai kiekvienas šovinytis turi pataikyti į taikinio dešimtuką. Puolant svarbu priešą išgąsdinti... Suprantama, puolant svarbūs kiekvieno skyriaus vado veiksmai, jų tikslus darbas ir komandos.

Pasirengimas misijai trunka tris mėnesius. Laiko pakanka.

„Pratybos vyko pagal planą. Aš jų rezultatais esu patenkintas. Svarbu, kad mūsų kariai turi motyvaciją, nori dirbti. Todėl ir vadams su kariais bendrauti malonu“, – sakė šių pratybų vadovas kpt. Vidas Puronas.

Jis pats yra tarnavęs misijoje Kosove 2004–2005 m. Laisvą valandėlę su vadais kalbamės apie nuotaikas prieš misiją.

– **Kaip vertintumėte dabartinę situaciją Kosove?**

– Manau, dabar rimto ginkluoto susirėmimo ar karinio konflikto grėsmės šiame regione nėra. Ir susirėmimų su karinėmis pajėgomis neprognozuojau. Situacija nėra įtempta. Bet riaušių, provokacijų tikimybė išlieka. Todėl kiekvienas karys, vykstantis į misiją, turi būti pasirengęs visiems atvejams. Jis turi mokėti ne tik užtikrinti ir palaikyti tvarką misijos regione, bet ir kariauti.

– **Ar karinių konfliktų laikas Europoje baigėsi?**

– Tikiuosi, kad taip. Albanai dabar jaučiasi esą padėties šeimininkai. Žinoma, turi praeiti šiek tiek laiko, kad ta tvyranti įtampa atslūgtų.

– **Kur mūsų kariai Kosove tarnaus?**

– POLUKRBAT – lenkų ir ukrainiečių batalione.

Kuopos vado pavaduotojas vyr. ltn. Aivaras Čatrauskas pratybomis yra patenkintas. Karių

moralinis, kovinis pasirengimas esą aukšto lygio. Kovinis šaudymas vykęs geru tempu. Ir kariams energijos pakakę.

– **Ar pastebėjote esminių klaidų?**

– Šiuo pasiruošimo etapu mūsų kariai klaidų jau nebedaro. Juk jie yra tikri profesionalai. Žinoma, viena kita smulki klaidelė gali pasitaikyti: ne taip suprato komandą ar neišgirdo...

Kuopos vado ↑
pavaduotojas
vyr. ltn. Aivaras
Čatrauskas.

Gr. Gediminas Ambraška: „Tai ne visos pratybose iššaudytos apkabos“.

– **Kaip sukomplektavote misijos būrį?**

– Šį būrį rinkausi iš labai daug karių. Pagrindiniai kriterijai: baigti kursai, einamos pareigos kuopoje. Yra ir tokių karių, kurie jau buvo misijose Afganistane, Kosove. Būrys sukomplektuotas iš 5-osios Panevėžio savanorių rinktinės, yra karių iš įvairių miestų ir įvairių kuopų. Atvirai kalbant, nėra kuopos, iš kurios nebūtų rinktinės savanorių. Misijai esame pasirenkę gerai. Į misiją išvykstame balandį, o į Lietuvą grįšime spalį.

– **Ar esate ten buvęs?**

– Vykstu pirmą kartą.

– **Kosovas jau pripažintas, tai laisva ir demokratiška šalis. Ką ten veikti taikos palaikymo pajėgoms?**

– Keliaujame ne atostogauti. Ką tik grįžęs iš Kosovo KFOR-18 būrio vadas mums papasakojo savo įspūdžius. Jau žinome, kokios užduotys ten mūsų laukia, kaip bus vykdomas patruliavimas, pasienio su Makedonija apsauga... Nors Kosovas – pripažinta jauna respublika, pasirodo, čia ir dabar bet kada gali kilti įvairaus pobūdžio etninių

neramumų. Juos taikos palaikymo pajėgoms tektų įvairiais būdais malšinti.

Kosovas – ilgas vargo kelias

Vasario 17 d. Kosovas šventė pirmąsias savo nepriklausomybės metines. Ten gyvena 2,1 mln. gyventojų. Iš jų 92 proc. yra albanai. NATO kariai į Kosovą įžengė 1999 metais. Reikėjo sustabdyti serbų vykdomą etninę valymą. Nuo tada iki praėjusių metų Kosovos buvo JT protektoratas.

Šiuo metu Kosovą jau pripažino 55 valstybės. Tačiau iki šiol Kosovo nepripažįsta net penkios Europos Sąjungos narės: Graikija, Kipras, Rumunija, Ispanija ir Slovakija.

Prabėgus metams, Kosovas turi savo vyriausybę (jos daugumą sudaro etniniai albanai), turi naują konstituciją, didžiujasi nacionaline vėliava ir himnu. Gruodį pradėjo veikti Europos Sąjungos teisingumo misija EULEX. Pagaliau sausio 21 d. oficialiai sukurtos Kosovo saugumo pajėgos, jos pakeitė Jungtinių Tautų (JT) valdytą Kosovo apsaugos korpusą.

Belgradas, įtikinęs Tarptautinį Teisingumo Teismą nagrinėti, ar Kosovo nepriklausomybės deklaracija buvo teisėta, įsivaizduoja pasiekęs svarią pergalę. Serbija nepraranda vilties, kad po teismo sprendimo Kosovas grįš į jos sudėtį. O juk po Kosovo nepriklausomybės paskelbimo Belgradas grasino visame Kosove, ypač Šiaurės Mitrovicoje ir kituose anklavuose, kuriuose dominuoja serbai, sukelti neramumų ir nepasitenkinimų bangas. Tačiau kol kas Kosove – įtempta ramybė.

Jeigu pasikliautume informacinių šaltinių pranešimais, tai žinios, pasiekiančios mus iš Kosovo, yra optimistinės: prabėgus metams nuo vienašališkos nepriklausomybės paskelbimo, jau regimos ryškios pažangos apraiškos (dešimtys naujų įstatymų, šimtai kilometrų naujų kelių, dešimtys mokyklų...).

Tačiau yra pagrindo ir pesimizmui – neįveiktas organizuotas nusikalstamumas, klesti korupcija. Nedarbo lygis šalyje siekia net 40 proc. Nuo to laiko, kai 1999 metais tapo JT protektoratu, Kosovas sulaukė milijardų JAV dolerių paramos. Tačiau menkai išplėtotą infrastruktūrą dažniausiai užkirsdavo kelius užsienio investicijoms. Valstybė kenčia ir nuo didelio energetinių išteklių stygiaus.

Pasirodo, Serbija itin įžvalgiai paralyžiuoja Kosovo valstybinių institucijų veiklą visoje šalyje. Belgradas Kosove finansuoja sveikatos, švieti-

mo, socialinės apsaugos ir kitas institucijas, o tai neskatina serbiškų Kosovo anklavų integracijos į naująją valstybę.

Tarp Kosove dominuojančių etninių albanų ir serbų tvyranti įtampa ryškiai atsiskleidžia į dvi dalis padalytame Mitrovicos mieste. Šio miesto šiaurinėje dalyje gyvena didžioji dalis Kosovo serbų, jie beveik nepalaiko jokių ryšių su albaniška pietine dalimi. Dauguma šio miesto gyventojų mašinos vežiojasi ir naujus, Kosovo išduotus, ir senus serbiškus automobilių numerius. Situacija nesikeičia: serbai ir albanai nepageidaujami vieni kitų teritorijose.

Kosove iki šiol yra 15 tūkst. NATO taikdarių, jie čia nuo pat 1998–1999 metų. ES misija EULEX prižiūri teismų, muitinės ir teisėsaugos darbą. O tai reiškia, kad Kosovas dar nėra visiškai nepriklausoma valstybė – tik ES protektoratas.

Šiuo metu Lietuva konsultuojasi su Lenkijos ir Ukrainos partneriais dėl Lietuvos indėlio Kosove sumažinimo. Svarstymus dėl būrio ir štabo karininkų išvedimo paskatino gerėjanti saugumo situacija Kosove, taip pat mažėjantis Lietuvos gynybos biudžetas ir siekis įgyvendinti Lietuvos prisiimtus karinius įsipareigojimus Afganistane. Ateityje Lietuva planuoja tęsti dalyvavimą Kosove palikdama tarnauti penkis karius NATO mokymo misijoje. Lietuva NATO vadovaujamoje karinėje operacijoje Kosove dalyvauja jau dešimt metų. Iš viso nuo 1999 m. KFOR sudėtyje yra tarnavę apie 900 Lietuvos karių, iš jų apie šešis šimtus – POLUKRBAT sudėtyje.

Juozas Pocius
Rimo Vilavičiaus nuotraukos